

1. Demografický vývoj

Sídelní struktura

Podle rozlohy a počtu obyvatel je Liberecký kraj v rámci mezikrajského srovnání druhý nejmenší.

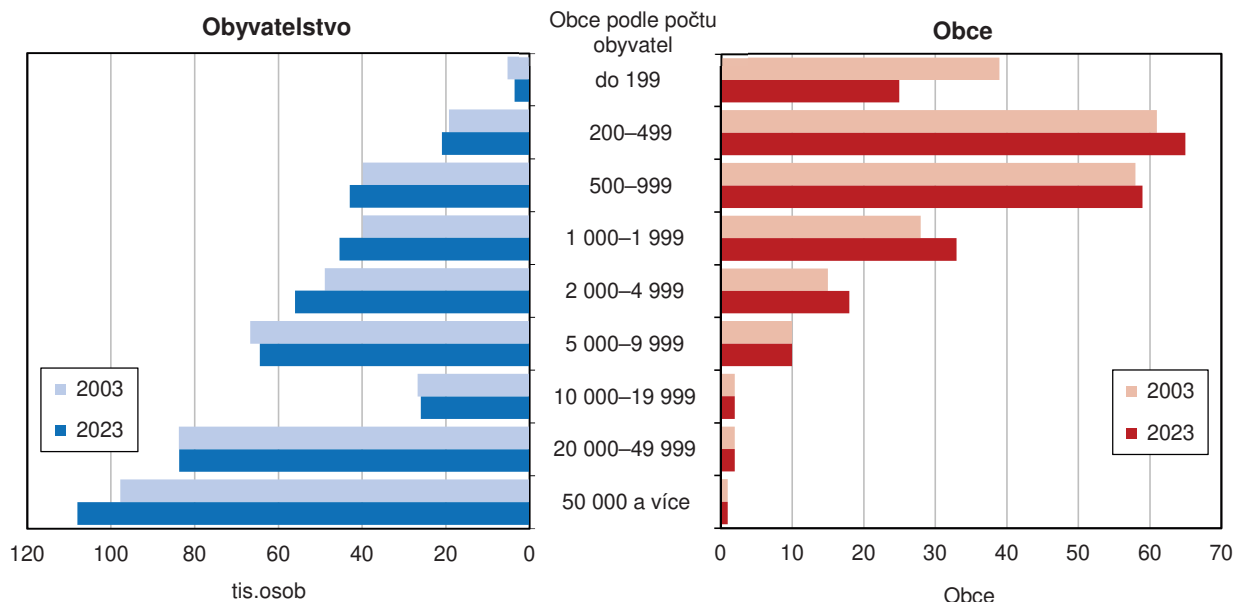
Liberecký kraj je svojí rozlohou 3 163 km² druhým nejmenším krajem, tvoří pouze 4,0 % území celé České republiky. Stejná pozice mu patří také v počtu obyvatel (450 728 osob k 31. 12. 2023). Hustota zalidnění 142,5 obyvatel na 1 km² převyšuje republikový průměr (138,2 obyvatel na 1 km²). Mezi okresy kraje dominuje nejvyšší koncentrací obyvatel na 1 km² okres Jablonec nad Nisou (212,6 obyvatel na km²), následován okresem Liberec (182,8 obyvatel na km²). Naopak v okrese Česká Lípa připadá na 1 km² pouze 96,5 obyvatele.

Hustota zalidnění kraje je 6. nejvyšší.

Nejmenším krajem České republiky je z pohledu rozlohy hlavní město Praha (496 km²), počtem obyvatel pak Karlovarský kraj (295 077 obyvatel). Na opačné straně žebříčku se co do rozlohy i počtu obyvatel umístil Středočeský kraj (10 929 km² a 1 455 940 obyvatel). Z hlediska hustoty zalidnění vykázalo nejvyšší hodnotu hlavní město Praha, ve kterém na 1 km² žije 2 790,6 osob. Naopak v Jihočeském kraji je zalidněnost nejnižší a činí 65,1 obyvatel na 1 km². Méně než 100 osob na 1 km² eviduje také Kraj Vysočina (76,2 obyvatel), Plzeňský (80,2 obyvatel) a Karlovarský kraj (89,1 obyvatel). Hustota zalidnění Libereckého kraje je 6. nejvyšší. Pomineme-li hlavně město Praha, vykazuje v rámci 77 okresů nejvyšší hustotu zalidnění okres Brno-město (1 740,2 obyvatel na 1 km²), nejnižší okres Prachatice (37,4 obyvatel na 1 km²). Hustota zalidnění v okrese Jablonec nad Nisou byla v tomto srovnání 12. nejvyšší, hustota v okrese Česká Lípa pak 31. nejnižší.

Graf 1.1 Sídelní struktura Libereckého kraje v letech 2003 a 2023 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Sídelní strukturu tvoří 215 obcí, z toho 39 měst a 4 městyse.

Sídelní strukturu kraje tvoří 4 okresy, 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně), 21 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně), 215 obcí (jejich počet se nezměnil od roku 2005), z toho 39 měst a 4 městyse (Holany, Zásada, Libštát a Zdislava). Jako zatím poslední získala status městyse 19. 10. 2016 obec Zdislava. Poslední územní změna v rámci Libereckého kraje proběhla k 1. lednu 2021 – obec Harrachov se přesunula z okresu Semily do okresu Jablonec nad Nisou a obec Frýdštejn ze správního obvodu ORP Turnov do správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou.

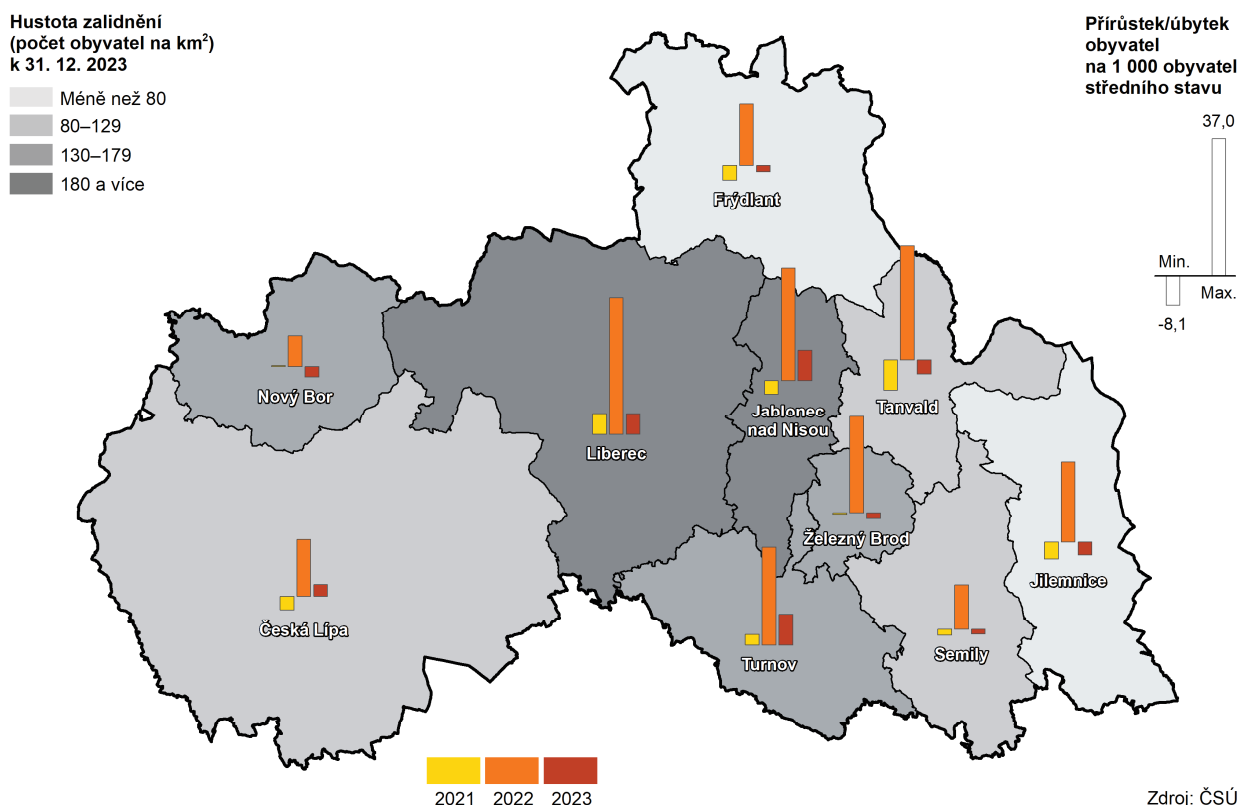

Počet a pohyb obyvatel

Počet obyvatel Libereckého kraje se meziročně zvýšil o 0,3 %.

K 31. 12. 2023 žilo na území Libereckého kraje celkem 450 728 obyvatel, z toho 51,0 % představovaly ženy. Proti roku 2022 se počet obyvatel našeho regionu zvýšil o 1 551 osob, tedy o 0,3 %. Nejvíce obyvatel bylo evidováno na území okresu Liberec (180 809 osob), nejméně v okrese Semily (73 097 osob). Z hlediska správních obvodů obcí s rozšířenou působností byl nejlidnatější správní obvod Liberec (150 432 obyvatel, tj. 33,4 % populace kraje), následoval správní obvod Česká Lípa (77 233 obyvatel, tj. 17,1 %) a správní obvod Jablonec nad Nisou (58 012 obyvatel, tj. 12,9 %). Nejméně obyvatel žilo na území správního obvodu Železný Brod (12 307 osob, tj. 2,7 %).

Pohyb obyvatel podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje v letech 2021 až 2023

Ve městech žije 76,8 % obyvatel kraje.

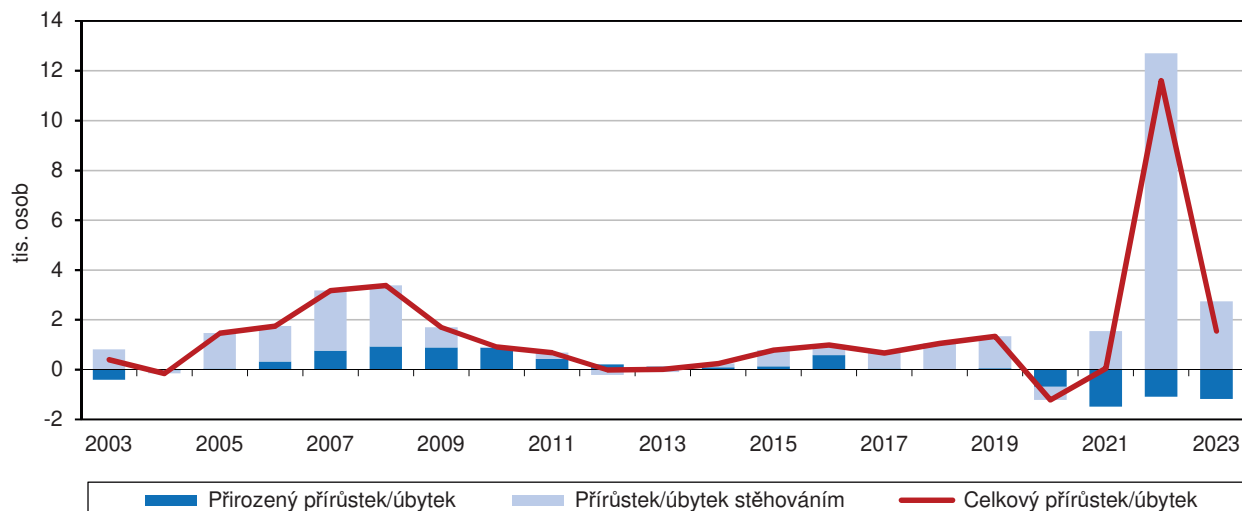
V některém z 39 měst k 31. 12. 2023 žilo 346 099 osob, tj. 76,8 % obyvatel kraje. Na území 4 městysů bylo evidováno 2 681 obyvatel (0,6 %) a ve zbývajících 172 obcích mělo bydliště 101 948 obyvatel (22,6 %). Nejméně lidnatou obcí je obec Troskovice, ve které ke konci roku 2023 žilo 82 obyvatel. Méně než 100 obyvatel měla ještě také obec Janovice v Podještědí (90 osob), obec Luka (97 osob) a obec Holenice (99 osob). Naopak největší část populace kraje je evidována ve městě Liberci (107 982 osob, tj. 24,0 % obyvatel kraje).

Nejpočetněji jsou zastoupeny obce s 200–499 obyvateli.

Z hlediska velikosti byly v regionu nejpočetněji zastoupeny obce z kategorie 200–499 obyvatel a v 65 takto velkých obcích ke konci roku 2023 žilo 20 882 obyvatel (4,6 % krajského úhrnu). Největší velikostní skupinu s 50 000 a více obyvateli reprezentuje pouze město Liberec. Do kategorie méně než 200 obyvatel v našem kraji patřilo 25 obcí, ve kterých k 31. 12. 2023 pobývalo 3 552 osob (0,8 % obyvatel kraje).

Graf 1.2 Pohyb obyvatel v Libereckém kraji

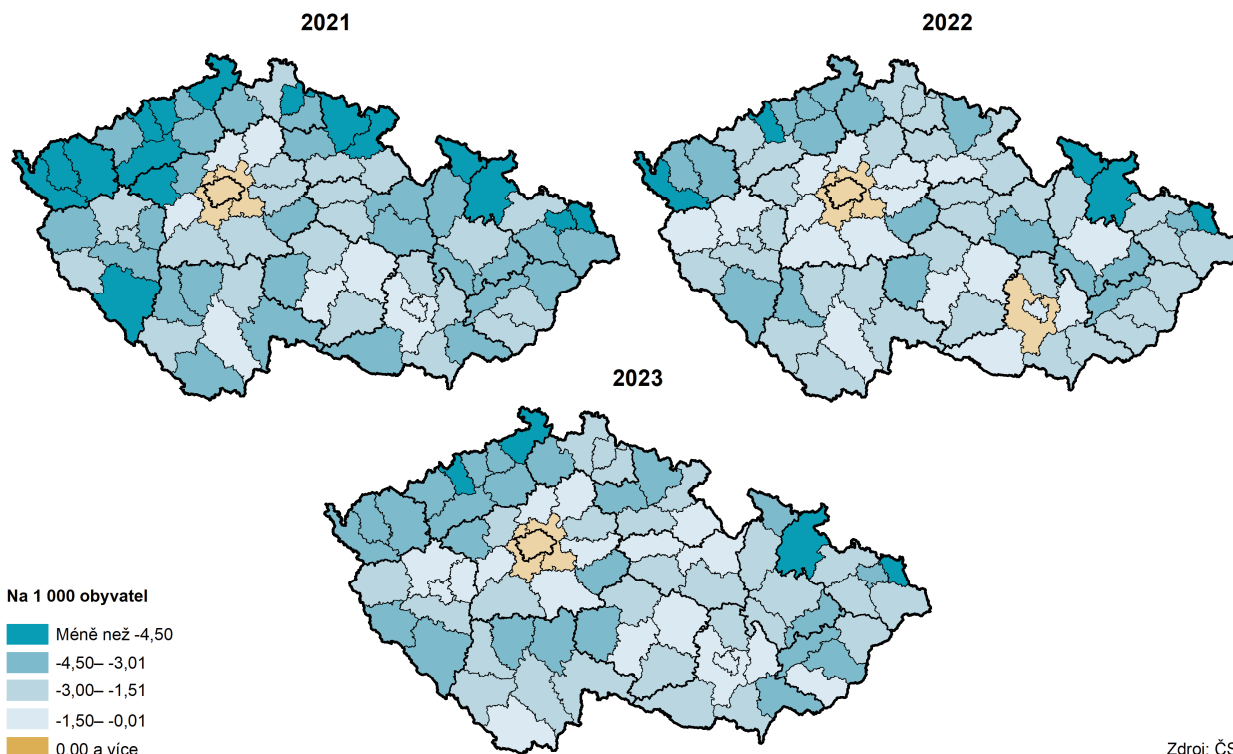
Zdroj: ČSÚ

Meziročně se počet obyvatel navýšil pouze ve čtyřech správních obvodech.

Meziročně vyšší počet obyvatel zaznamenaly všechny okresy Libereckého kraje, přírůstek se pohyboval v rozmezí od 0,1 % (+93 osob) v okrese Semily do 0,5 % (+888 osob) v okrese Liberec. V případě správních obvodů obcí s rozšířenou působností je situace odlišná – meziročně více obyvatel zaznamenaly pouze 4 obvody, tj. Turnov a Jablonec nad Nisou (shodně +0,8 %), Liberec (+0,6 %) a Česká Lípa (+0,3 %). Ve zbývajících 6 správních obvodech došlo k poklesu počtu obyvatel, který se pohyboval v rozmezí od -0,1 % v obvodu Semily do -0,4 % v obvodu Tanvald. Meziročně se počet obyvatel zvýšil ve 127 obcích kraje, nejvýrazněji v obci Ktová (+28,5 %). V 7 obcích se stav nezměnil a ve zbývajících 81 obcích došlo k úbytku obyvatel, ten byl vykázan nejvyšší v obci Albrechtice v Jizerských horách (-6,9 %).

Přirozený přírůstek/úbytek počtu obyvatel podle okresů v letech 2021 až 2023

Zdroj: ČSÚ

Na nárůstu populace se podílela především zahraniční migrace.

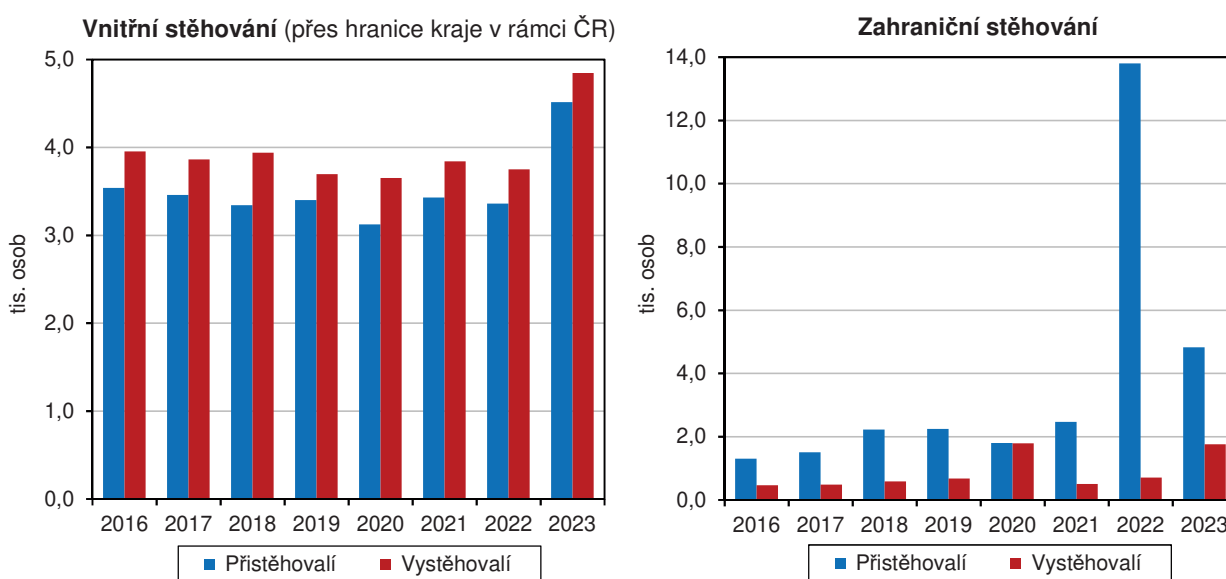
Od roku 2021 se populace Libereckého kraje rozrostla o 13 158 obyvatel (+3,0 %), z toho 88,2 % představoval přírůstek počtu obyvatel zjištěný mezi roky 2021 a 2022. Na tomto výsledku se podílel především velmi vysoký nárůst obyvatel způsobený zahraniční migrací, kdy údaje za rok 2022 zahrnovaly osoby s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace.

Kraj vykázal kladné saldo migrace a záporné saldo přirozené měny.

Nárůst počtu obyvatel kraje v roce 2023 ovlivnilo kladné saldo stěhováním, které dosáhlo hodnoty 2 737 osob. Počet zemřelých převýšil počet živě narozených o 1 186 osob. Záporné saldo přirozené měny bylo vykázáno také ve všech okresech, nejvyšší pokles zaznamenal okres Liberec (-354 obyvatel), těsně následován okresem Česká Lípa (-343 obyvatel). V okrese Jablonec nad Nisou převýšil počet zemřelých počet živě narozených o 275 osob a v okrese Semily o 214 osob. Současně byl ve všech okresech evidován také přírůstek obyvatel stěhováním, který se pohyboval mezi 307 obyvateli v okrese Semily a 1 242 obyvateli v okrese Liberec. Jednoznačně významnější roli však měla v kraji i v jednotlivých okresech zahraniční migrace, kterou kraj získal 3 066 obyvatel (z toho 1 598 obyvatel okres Liberec). Saldo vnitřního stěhování dosáhlo kladné, ovšem zanedbatelné, hodnoty v okrese Česká Lípa (+28 osob) a Semily (+11 osob), naopak v okrese Jablonec nad Nisou a Liberec byla jeho hodnota záporná (-12 osob, resp. -356 osob).

Graf 1.3 Migrace v Libereckém kraji

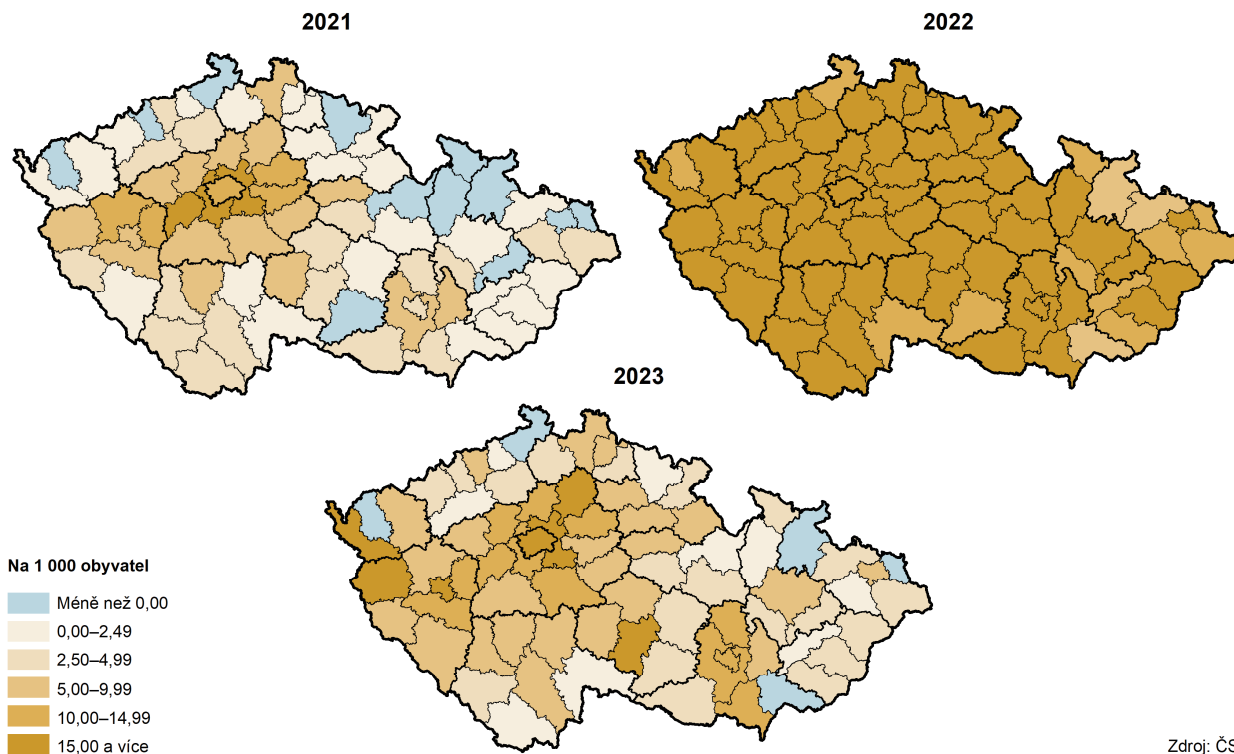
Zdroj: ČSÚ

Také z dlouhodobého pohledu má na vývoj počtu obyvatel největší vliv migrace.

Z dlouhodobého pohledu ovlivňuje populaci Libereckého kraje pozitivním způsobem především migrace. Při hodnocení vlivu přirozeného a migračního salda na vývoj počtu obyvatel kraje od roku 2001 je zřejmé, že migrace hraje významnou roli v období let 2002 až 2008 (výjimkou je rok 2004) a poté v období od roku 2015 do současnosti. Kladná přirozená měna se pak větší intenzitou „propisovala“ do celkového růstu populace v období let 2006 až 2011 a ještě také v roce 2016, v dalších částech hodnoceného období však již dosahuje převážně záporných nebo, v poměru k hodnotám salda stěhování, nízkých kladných hodnot. V rámci migrace je pak dominantní migrace zahraniční. Ta s výjimkou roku 2001 a 2004 vykazuje kladné hodnoty. Saldo vnitřního stěhování se v období 2001 až 2023 pohybovalo v rozmezí od -599 osob v roce 2018 do +107 osob v roce 2002, přírůstek obyvatel vnitřním stěhováním byl však zaznamenán pouze v roce 2001 a 2002.

Přírůstek/úbytek počtu obyvatel stěhováním podle okresů v letech 2021 až 2023

Počet sňatků meziročně poklesl, ve více než polovině případů se jednalo o svobodné snoubence.

V uplynulém roce bylo v Libereckém kraji uzavřeno 1 939 sňatků, tj. ve srovnání s rokem 2022 o 318 událostí a 14,1 % méně. V 1 181 případech (60,9 %) byli oba snoubenci svobodní, u obou se převážně jednalo o první sňatek. Mezi muži byl ve srovnání se ženami vyšší podíl rozvedených (28,3 % ženichů a 27,2 % nevěst) a ovdovělých snoubenců (1,4 % ovdovělých ženichů a 1,2 % nevěst). Naopak na straně nevěst byl vyšší podíl svobodných (71,5 % žen, 70,3 % mužů).

O více než 20 let byl ženich starší ve 2,4 % sňatků, v případě nevěsty se jednalo o jediný případ.

Z hlediska věku uzavřela největší část žen sňatek ve 25 až 29 letech (24,8 % sňatků), mužům pak bylo nejčastěji mezi 30 a 34 lety (20,9 % sňatků). V případě většiny sňatků byl muž starší než žena (1 283 sňatků, tj. 66,2 %). Rozdíl jejich věku pak nejčastěji (49,7 % sňatků, ve kterých byl ženich starší než nevěsta) činil 1 až 4 roky, v případě dalších 30,6 % dosáhl rozdíl 5 až 9 let a v 17,2 % 10 až 19 let. U 31 sňatků (2,4 %) byl pak muž o více než 20 let starší než žena. Naopak starší nevěsta než ženich byla zjištěna u 463 sňatků (23,9 %) – v případě 70,2 % těchto sňatků se jednalo o 1 až 4letý rozdíl, u 21,2 % sňatků činil rozdíl 5 až 9 let a u 8,4 % sňatků 10 až 19 let. Více než 20letý věkový rozdíl ve prospěch ženy byl v roce 2023 evidován pouze u 1 sňatku. Stejný věk ženicha i nevěsty byl zjištěn v případě 193 sňatků. Průměrný věk při prvním sňatku dosáhl v roce 2023 u nevěst 31,6 let a u ženichů 34,3 let, meziročně to znamená nárůst o 0,3 roku, resp. o 0,5 roku.

Zvýšil se počet snoubenců s ukrajinským státním občanstvím.

Státní občanství většiny snoubenců, kteří v roce 2023 uzavřeli v našem kraji sňatek, bylo české (92,4 % ženichů a 92,3 % nevěst). Ve srovnání s minulými roky byl však v kraji zaznamenán větší počet sňatků ženichů a nevěst majících ukrajinské státní občanství (49 sňatků, tj. 2,5 % mužů, 73 sňatků, tj. 3,8 % žen). Více než 1 % zastoupení pak měly ještě sňatky, ve kterých měl ženich nebo nevěsta slovenské státní občanství (1,9 % ženichů a 2,0 % nevěst).

Celkový pokles počtu sňatků v kraji byl 5. nejvyšší.

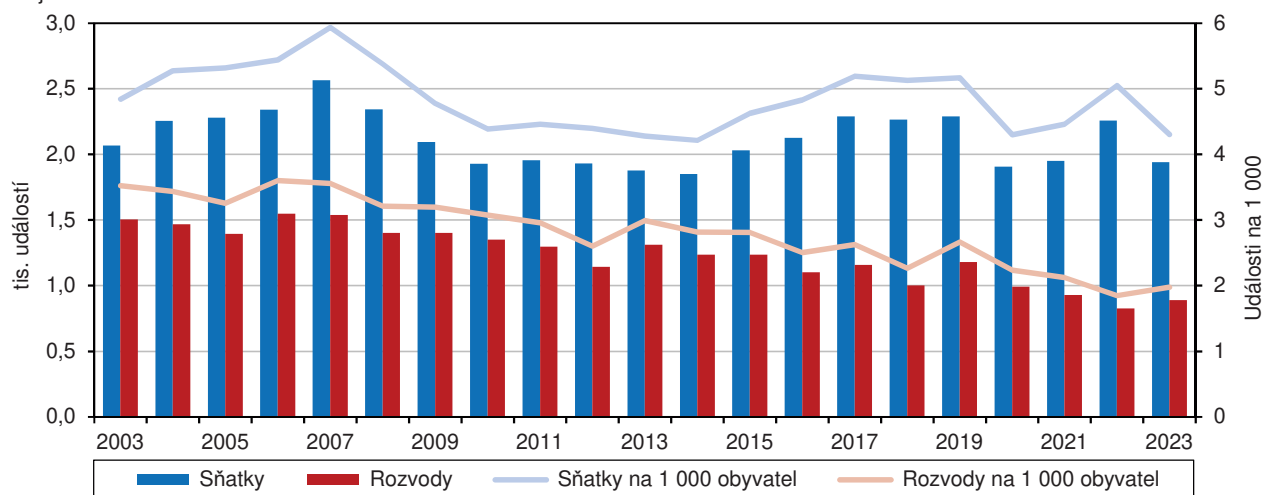
V České republice bylo v roce 2023 uzavřeno celkem 48 268 sňatků, meziročně o 12,0 % méně. Meziroční pokles sňatečnosti zaznamenaly všechny kraje, pokles

se pohyboval v rozmezí od -8,4 % v hlavním městě Praze do -16,5 % ve Zlínském kraji. Pokles zjištěný v Libereckém kraji byl 5. nejvýraznější. V horizontu posledních 6 let se sňatečnost napříč regiony vyvíjela velmi podobně. Prakticky ve všech krajích (a také v České republice) je možné sledovat meziroční pokles počtu sňatků v roce 2019 a naopak jejich meziroční nárůst v letech 2021 a 2022. Tento vývoj je ovlivněn především tzv. obdobím „covidu“, z něho vyplývajícími omezeními a následným uvolněním proticovidových opatření.

Graf 1.4 Sňatky a rozvody v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Nejčastěji se rozváděla manželství po 20 a více letech.

Počet rozvedených manželství se v roce 2023 meziročně zvýšil o 64 událostí (+7,7 %) na 890 rozvodů. Pro většinu mužů (78,1 % rozvodů) i žen (80,7 % rozvodů) se nejčastěji jednalo o první rozvod. Z hlediska délky trvání manželství se v největší míře rozváděla 20 a více letá manželství (29,4 % rozvodů), následovaná soužitím trvajícím 5 až 9 let (19,2 % rozvodů). Manželství, která trvala méně než 1 rok, se na celkovém počtu rozvodů podílela 3,6 %. V 65,2 % případů podali manželé návrh na rozvod společně, 22,7 % případů iniciovaly ženy. Většina rozvádějících se manželství (tj. 62,6 %) měla v péči alespoň jedno nezletilé dítě – v případě 33,3 % rozvodů se jednalo o jedno dítě, u 24,8 % dvě děti a u 4,5 % rozvodů se jednalo o manželství se 3 a více nezletilými dětmi. Z hlediska věku se muži i ženy nejčastěji rozváděli ve 45 až 49 letech (22,8 % rozvodů na straně mužů, 23,0 % na straně žen). Průměrný věk při rozvodu činil u mužů 46,5 let (meziročně -0,2 roku) a u žen 43,7 let (+0,2 roku). Průměrný věk při prvním rozvodu pak dosáhl 44,5 let u mužů a 42,1 let u žen, tj. meziročně o 0,1 roku, resp. o 0,2 roku více.

Za posledních šest let poklesla rozvodovost v kraji téměř o čtvrtinu.

Rozvodovost v našem regionu za posledních šest let poklesla. Ve srovnání s maximálním počtem rozvodů evidovaným v roce 2019 (1 180 událostí) se jedná o téměř čtvrtinové snížení. Celorepublikově se pak počet rozvodů v rámci sledovaného období snižoval každoročně, tj. mezi roky 2018 a 2023 o 20,0 %. V roce 2023 bylo v České republice evidováno 19 453 rozvodů (meziročně -2,0 %). Ve srovnání s rokem 2022 méně rozvodů zaznamenalo 6 krajů, nejvýraznější pokles byl vykázán ve Středočeském regionu (-9,5 %). Ve zbývajících 8 krajích se rozvodovost zvýšila, největší nárůst byl zjištěn v Pardubickém kraji (+9,4 %). V období let 2018 až 2023 byl nepřetržitý pokles rozvodovosti evidován pouze v hlavním městě Praze a ve Středočeském kraji. V přepočtu na 1 000 obyvatel bylo v roce 2023 nejvíce rozvodů zjištěno v Karlovarském, Ústeckém a Libereckém kraji (shodně 2,0 ‰), nejméně v Kraji Vysočina a Zlínském regionu (shodně 1,6 ‰). V úhrnu za Českou republiku se pak jednalo o 1,8 rozvodů na 1 000 obyvatel.

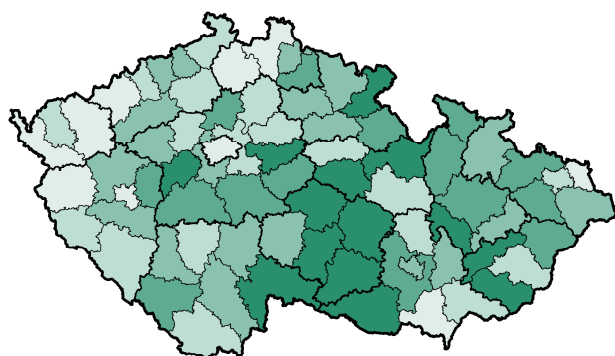
Liberecký kraj má jednu z nejnižších porodností.

V průběhu roku 2023 se v Libereckém kraji živě narodilo 3 549 dětí, meziročně o 372 dětí (9,5 %) méně. V úhrnu za Českou republiku přišlo v roce 2023 na svět 91 149 živě narozených dětí, v tomto případě byl proti roku 2022 zaznamenán úbytek o 10 150 dětí (-10,0 %). Z pohledu krajů se nejvíce dětí narodilo v hlavním městě Praze (12 575 živě narozených, tj. 13,8 % republikového počtu). Více než 10 000 živě narozených zaznamenal také kraj Středočeský (12 249 dětí, tj. 13,4 %), a Jihomoravský (10 669 dětí, tj. 11,7 %). Nejnižší počty narozených vykázal kraj Karlovarský (2 131 dětí, tj. 2,3 %) a Liberecký (3,9 %). V přepočtu na 1 000 obyvatel se v České republice živě narodilo 8,4 dětí. Nad tímto průměrem se hodnota ukazatele pohybovala v hlavním městě Praze (9,1 ‰), v Jihomoravském kraji a Kraji Vysočina (shodně 8,7 ‰) a v Pardubickém kraji (8,5 ‰). I v tomto případě evidoval nejméně živě narozených Karlovarský kraj (7,2 ‰), hodnota za náš region ve výši 7,9 ‰ byla po hodnotě za Ústecký kraj (7,8 ‰) třetí nejnižší.

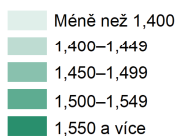
Porodnost se meziročně snížila ve všech krajích. Nejvyšší absolutní úbytek počtu živě narozených byl vykázán v Jihomoravském kraji (-1 409 dětí), relativní v kraji Ústeckém (-12,7 %). Nejmenší propad byl evidován v Karlovarském kraji (-239 dětí), resp. v hlavním městě Praze (-7,0 %).

Úhrnná plodnost a úhrnná potratovost podle okresů v roce 2023

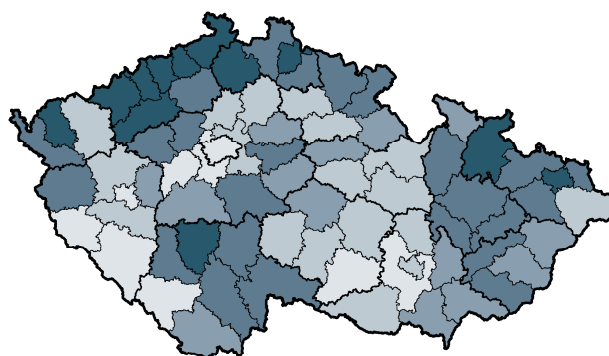
Úhrnná plodnost

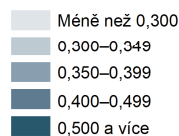
Průměrný počet živě narozených dětí na jednu ženu během jejího reprodukčního období

Úhrnná potratovost

Průměrný počet potratů na jednu ženu během jejího reprodukčního období

Zdroj: ČSÚ

Každoroční pokles porodnosti v posledních 6 letech vykázal pouze Liberecký a Ústecký kraj.

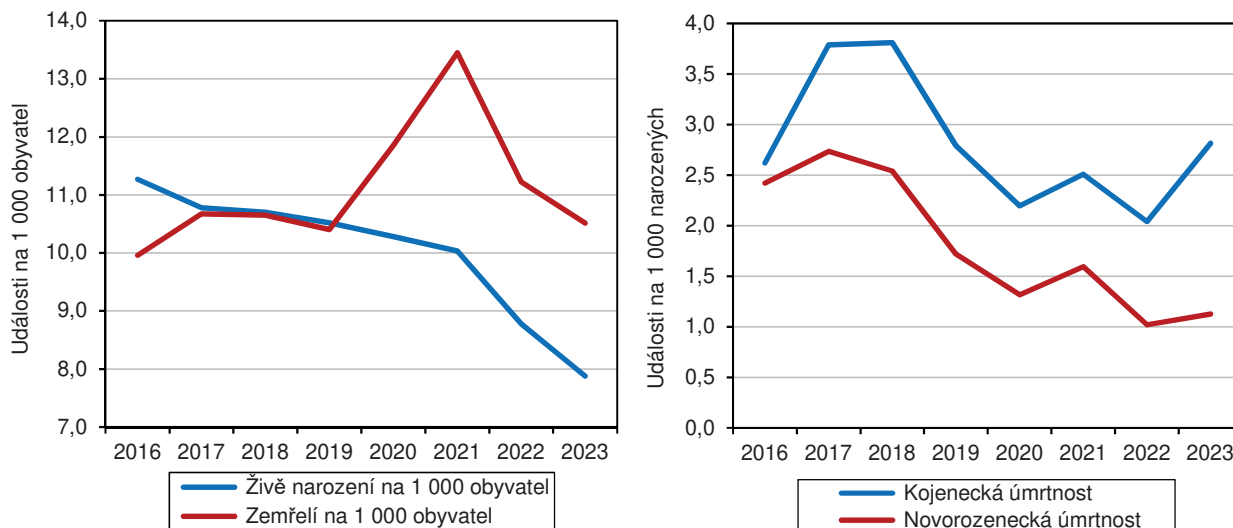
Vývoj porodnosti v posledních šesti letech je ve všech regionech více či méně podobný. V převážné většině krajů je patrný nárůst porodnosti mezi roky 2021 a 2022, což opět patrně souvisí s lockdownem během období covidu. Některé z krajů pak zaznamenaly meziroční nárůst živě narozených také v roce 2019 i 2020. Každoroční pokles počtu živě narozených v období let 2018 až 2023 zaznamenal pouze kraj Ústecký a Liberecký.

Nadpoloviční většinu živě narozených tvořili i v roce 2023 v našem kraji chlapci (1 831 dětí, tj. 51,6 %). Na 100 dívek se pak v loňském roce narodilo 106,6 chlapců. Více než 44 % živě narozených dětí přišlo na svět v pořadí jako první (1 574 dětí), dalších 39,7 % jako druhé (1 410 dětí). Jako třetí se rodičům narodilo 386 dětí (10,9 %). Zbývajících 179 dětí (5,0 %) bylo čtvrtým a dalším dítětem, z toho 4 děti byly v pořadí dokonce desátým a dalším narozeným dítětem.

Graf 1.5 Porodnost a úmrtnost, novorozenecká a kojenecká úmrtnost v Libereckém kraji

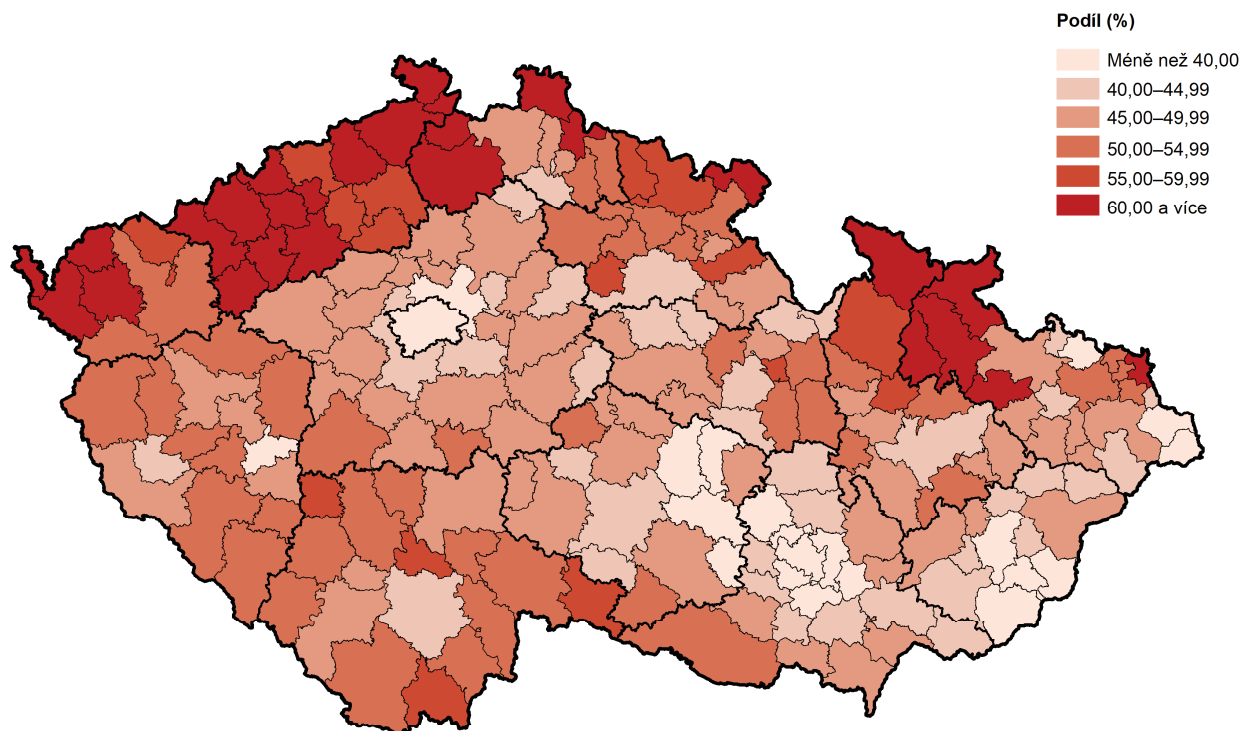
Zdroj: ČSÚ

Více než polovina dětí se narodila mimo manželství.

Mimo manželství (tzn. svobodným, rozvedeným a ovdovělým matkám) se v roce 2023 v našem kraji živě narodilo 1 864 dětí, tzn. 52,5 % jejich celkového počtu a ve srovnání s rokem 2022 se tento podíl navýšil o 0,5 procentního bodu. Svobodným matkám se pak narodilo 1 718 dětí.

Živě narození mimo manželství podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

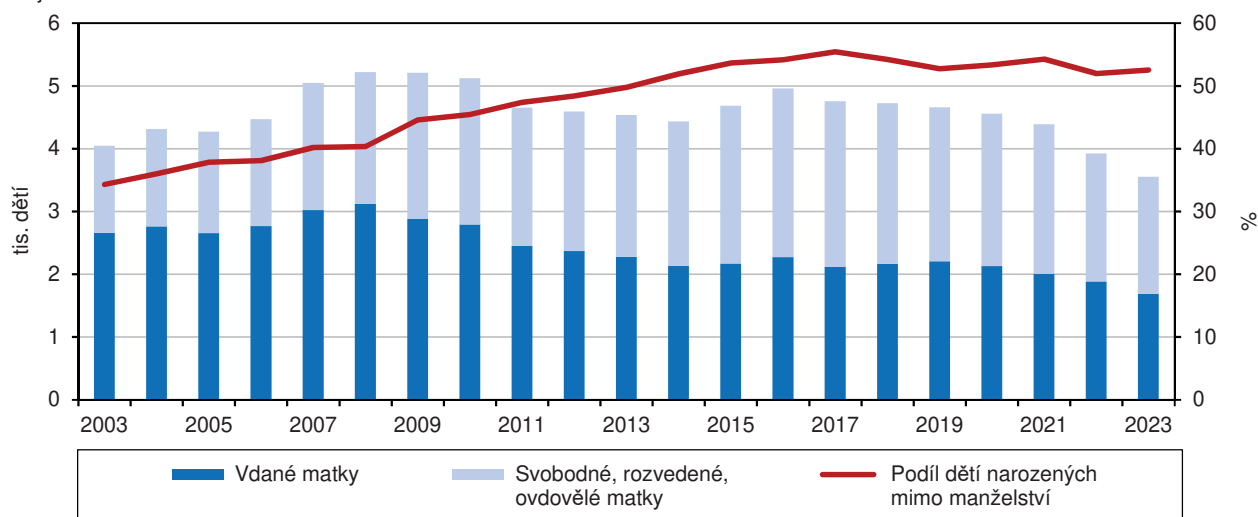
Nejvíce dětí se narodilo ženám se středním vzděláním s maturitou, nástavbou nebo pomaturitním studiem.

Z hlediska nejvyššího ukončeného vzdělání se nejvíce dětí v roce 2023 v našem kraji narodilo ženám se středním vzděláním s maturitou, nástavbou nebo pomaturitním studiem (1 051 živě narozených, tj. 29,6 % všech živě narozených). U dalších 27,6 % dětí (981 živě narozených) byla matka vysokoškolsky vzdělaná.

Otcové měli, stejně jako matky, nejčastěji střední vzdělání s maturitou, nástavbou či pomaturitním studiem (1 111 živě narozených, tj. 31,3 %) a střední vzdělání bez maturity vč. vyučení (905 živě narozených, tj. 25,5 %). Z hlediska kombinace nejvyššího dosaženého vzdělání ženy a muže přivedly na svět nejvíce dětí páry, ve kterých oba partneři měli střední vzdělání s maturitou, nástavbou nebo pomaturitním studiem (491 živě narozených), ty následovaly dvojice s vysokoškolským vzděláním (470 živě narozených).

Graf 1.6 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

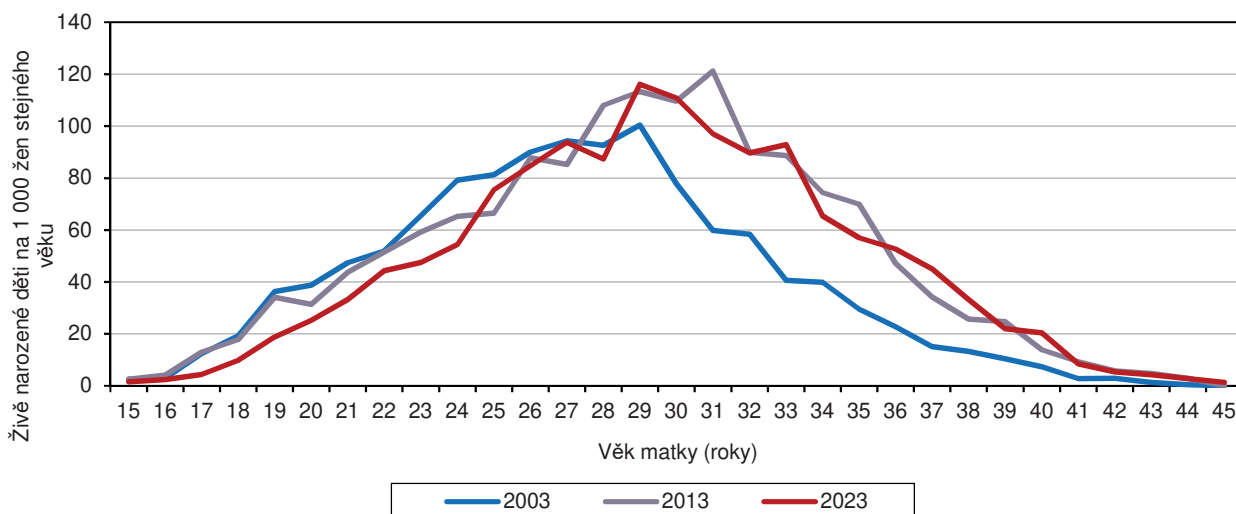

Devět z deseti novorozenců mělo české státní občanství.

České státní občanství mělo v roce 2023 v Libereckém kraji 3 237 novorozenců, tj. 91,2 % živě narozených dětí. V případě 2 864 živě narozených (80,7 %) měli české občanství oba rodiče, u 256 dětí bylo české občanství odvozeno po matce. Dále bylo evidováno 312 živě narozených dětí s tzv. odvozeným cizím státním občanstvím. Nejpočetnější skupinu těchto dětí tvořily děti s ukrajinským občanstvím (165 živě narozených, tj. 52,9 % dětí s cizím občanstvím), na druhém místě byly děti s mongolským (55 živě narozených, tj. 17,6 %) a na třetím s vietnamským státním občanstvím (29 živě narozených, tj. 9,3 %). Občanství otce nebylo v roce 2023 známo u 190 živě narozených dětí.

Graf 1.7 Míry plodnosti podle věku matky v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

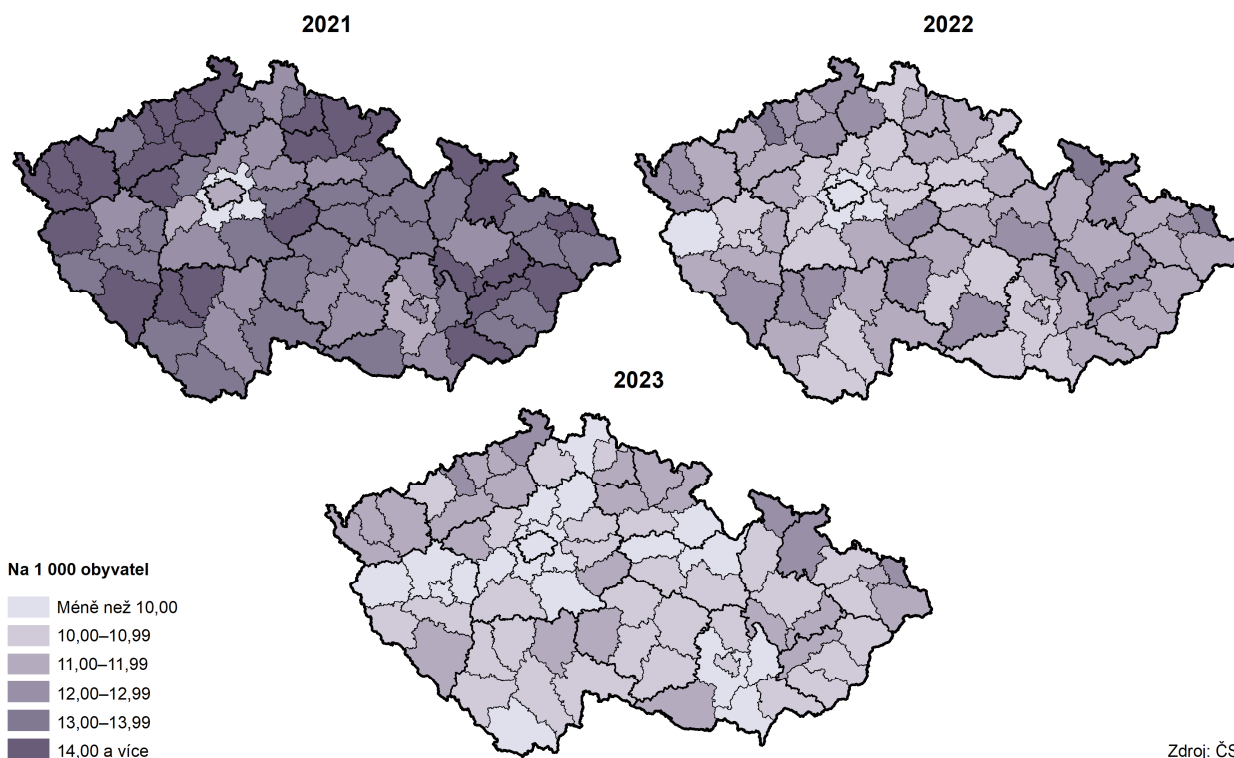

<p>Nejvíce dětí se narodilo v březnu, nejméně v prosinci.</p>	<p>Nejvíce dětí se v loňském roce narodilo v průběhu měsíce března (341 živě narozených), druhý nejvyšší počet živě narozených připadl na červenec (336 dětí). Nejméně příznivým měsícem pak byl z tohoto pohledu prosinec (235 dětí). S výjimkou měsíce ledna, května a listopadu převažovali mezi živě narozenými v jednotlivých měsících chlapci. V říjnu byl počet živě narozených dívek a chlapců shodný (tj. 130 dívek a 130 chlapců).</p>
<p>Průměrný věk matky činil 30,7 let.</p>	<p>Průměrný věk matky při narození dítěte činil v Libereckém kraji ve sledovaném roce 30,7 let. Prvorodičkám pak bylo v průměru 28,8 let (meziročně o 0,3 roku méně). Z hlediska počtu narozených podle jednotek věku se nejvíce dětí narodilo 29letým (289 živě narozených) a 30letým ženám (288 dětí). Muži pak měli potomka nejčastěji ve věku 32 let (241 živě narozených). Nejmladší mamince bylo v roce 2023 v kraji 14 let, nejstarší 46 let. Nejmladšímu otci pak bylo 17 let a nejstaršímu 68 let. Z hlediska kombinace věku ženy a muže se nejvíce dětí narodilo 29leté ženě s 30letým mužem (38 živě narozených dětí).</p>
<p>V kraji ubylo potratů, nejčastěji se týkaly žen ve věku 30 až 34 let.</p>	<p>Potratem bylo v roce 2023 v kraji ukončeno 1 289 těhotenství, meziročně o 4,4 % méně. Z více než 65 % se jednalo o umělá přerušení těhotenství, 31,6 % tvořily potraty samovolné a ve 3,1 % případů bylo důvodem ukončení mimoděložní těhotenství a další příčiny. Z hlediska věku představovaly většinu ženy mezi 25 až 39 lety (68,0 %), z toho vůbec nejvyšší zastoupení měly ženy 30 až 34 leté (25,1 %). Z pohledu rodinného stavu se z 57,6 % jednalo o ženy svobodné, 31,2 % žen, které podstoupily potrat, bylo vdaných. Z celkového počtu provedených umělých přerušení těhotenství (842 případů, tj. meziročně o 0,9 % méně) se v případě 65,3 % žen jednalo o první potrat. Ze zdravotních důvodů muselo být přerušeno 129 těhotenství, což je proti roku 2022 o 15 více (+13,2 %). V roce 2023 připadalo na 100 narozených 36,2 potratů a 23,6 umělých přerušení těhotenství, meziročně to znamená o 1,8 potratů a 2,0 přerušení více. Úhrnná potratovost (průměrný počet potratů, které by připadly na jednu ženu za předpokladu, že by míry potratovosti podle věku zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce zůstaly během jejího reprodukčního věku 15–49 let neměnné) pak činila 0,507, v roce 2022 její hodnota dosáhla 0,533.</p>
<p>V přepočtu na 1 000 obyvatel byl počet potratů v našem kraji 2. nejvyšší.</p>	<p>V České republice bylo v roce 2023 evidováno 24 940 potratů, meziročně o 9,6 % méně. Umělá přerušení tvořila 60,5 %, samovolné potraty 35,8 % a ukončená mimoděložní těhotenství a ostatní potraty 3,7 %. Ze zdravotních důvodů muselo být uměle přerušeno 2 323 těhotenství (15,4 % umělých přerušení). Meziročně nižší počet potratů zaznamenaly všechny kraje, výjimkou byl pouze kraj Moravskoslezský, ve kterém se počet potratů proti roku 2022 zvýšil o 2,4 %. Pokles se pak pohyboval v rozmezí od -4,4 % v kraji Libereckém do -15,5 % v Plzeňském kraji. V přepočtu na 1 000 obyvatel bylo v České republice provedeno 2,3 ‰ potratů. Nejvíce jich připadlo na Ústecký kraj (3,2 ‰), nejméně na Kraj Vysočina (1,8 ‰). Hodnota za náš region pak byla 2. nejvyšší.</p>
<p>Potratovost napříč kraji klesá.</p>	<p>Za posledních šest let vykazuje potratovost v zásadě klesající tendenci ve všech krajích s tím, že část krajů zaznamenala mírný meziroční nárůst v roce 2019 a část v roce 2022. Výjimkou byl Liberecký a Zlínský kraj, ve kterých se počet potratů meziročně navýšil v roce 2020, resp. 2021. V České republice od roku 2018 počet potratů poklesl o téměř čtvrtinu. Napříč regiony se pak pokles počtu potratů pohyboval v rozmezí od -14,1 % v Moravskoslezském do -31,3 % v hlavním městě Praze. Úbytek zjištěný v Libereckém a Jihočeském kraji odpovídal celorepublikovému průměru (-24,3 %).</p>

Počet zemřelých v kraji meziročně poklesl o 5,5 %.

V roce 2023 v Libereckém kraji zemřelo 4 735 osob (z toho 2 477 mužů, tj. 52,3 % z celkového počtu zemřelých), ve srovnání s rokem 2022 bylo vykázáno o 278 úmrtí méně (-5,5 %). V přepočtu na 1 000 obyvatel zemřelo 10,5 osob, tj. v rámci mezikrajského srovnání 6. nejnižší hodnota. Hrubá míra úmrtnosti se pohybovala v rozmezí od 8,9 ‰ v hlavním městě Praze do 11,7 ‰ v Ústeckém kraji. Téměř jednu třetinu zemřelých v Libereckém kraji představovaly osoby ve věku 70–79 let, dalších 29,0 % připadlo na osoby ve věku 80–89 let. Nejvíce žen zemřelo ve věkové kategorii 80–89 let (775 žen, tj. 34,3 % z celkového počtu 2 258 zemřelých žen). Muži naopak nejčastěji umírali ve věku 70–79 let (927 mužů, tj. 37,4 % z celkového počtu 2 477 zemřelých mužů). Mezi zemřelými však bylo bohužel také 10 dětí do 1 roku (z toho 4 děti do 28 dnů od narození) a 9 dětí ve věku 1–14 let. Kojenecká úmrtnost v našem kraji dosáhla 2,8 ‰.

Zemřelí podle okresů v letech 2021 až 2023

Zdroj: ČSÚ

Nejčastější příčinou úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy.

Nejčastější příčinou úmrtí v Libereckém kraji jsou dlouhodobě nemoci oběhové soustavy. Každý rok na tyto příčiny zemře okolo dvou tisíc lidí. V roce 2023 na tuto nemoc skonal 1 867 osob, což je nejmenší zjištěná hodnota od 90. let minulého století. Relativní podíl úmrtí na tuto příčinu dlouhodobě klesá – od roku 2014 se pohybuje pod hranicí 50 %, v posledních čtyřech letech poklesl pod 40 %. V roce 2023 na tuto příčinu zemřelo 39,4 % osob (v České republice 38,8 %). Formy ischemické choroby srdeční způsobily 30,0 % těchto úmrtí, infarkt myokardu zapříčinil 9,7 % úmrtí. Druhou nejčastější příčinou úmrtí byly novotvary. V roce 2023 v Libereckém kraji na nádorová onemocnění zemřelo 1 169 osob, tedy 24,7 % zemřelých (hodnota za Českou republiku 24,8 %). V posledních čtyřech letech se drží pod 25% hranicí, v roce 2021 dokonce klesla pod 20 %. Z pohledu přesně specifikované příčiny se nejčastěji jednalo o úmrtí na zhoubné novotvary průdušky – bronchu a plíce (260 případů, tj. 22,7 % zemřelých na novotvary). Další nejčastější příčinou úmrtí na zhoubné novotvary v roce 2023 byly novotvary tlustého střeva a konečníku (128 případů, tj. 11,2 %) a slinivky břišní (85 případů, tj. 7,4 %).

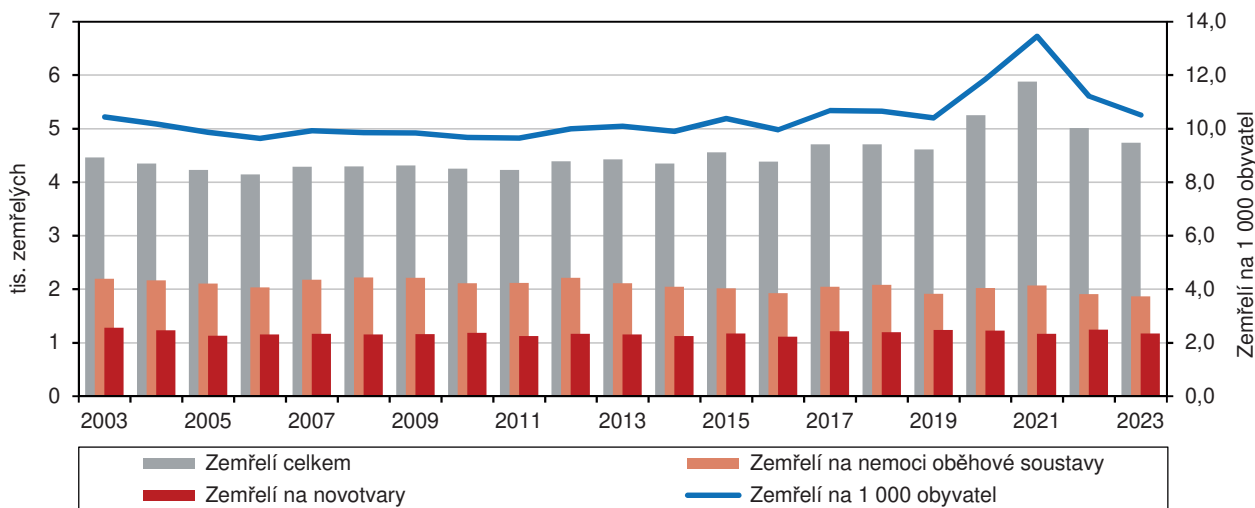

Sebevraždou ukončilo život 65 osob, z toho 48 mužů.

Na nemoci dýchací soustavy v Libereckém kraji v roce 2023 zemřelo 366 osob (meziročně o 18 osob méně), což je 7,7% podíl na celkovém počtu zemřelých. Jedná se tak o nejvyšší hodnotu od 90. let minulého století. Příčinou řady úmrtí jsou také poranění, otravy a úmyslné sebepoškození (sebevraždy). V důsledku tzv. vnějších příčin ve sledovaném roce v Libereckém kraji zemřelo 272 osob, tj. 5,7 % (meziročně o 10 osob více). Sebevraždou život ukončilo 65 osob (24,0 % všech úmrtí z vnějších příčin), z toho 48 mužů.

Graf 1.8 Zemřelí v Libereckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Covid-19 již nelze považovat za významnou příčinu úmrtí.

Covid-19 v roce 2023 již nelze považovat za významnou příčinu, na kterou by lidé umírali. Počet zemřelých činil 72 osob, tedy pouze 1,5 % všech zemřelých v Libereckém kraji. Stejný podíl byl vykázán také za Českou republiku.

Nemoci oběhové soustavy jsou nejčastější příčinou úmrtí také v okresech kraje.

Také v okresech Libereckého kraje byly nejčastější příčinou úmrtí nemoci oběhové soustavy. Nejvyšší podíl zemřelých osob na následky těchto nemocí byl v roce 2023 vykázán v okrese Semily (44,0 %), nejnižší v okrese Liberec (37,5 %). Druhou nejčastější příčinou byly ve všech okresech novotvary, třetí nemoci dýchací soustavy. Až na čtvrtém místě dochází k rozdílu, v okresech Jablonec nad Nisou a Semily to jsou vnější příčiny, zatímco v okresech Česká Lípa a Liberec nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek. Podíl sebevražd na vnějších příčinách úmrtí je však nejvyšší v okrese Liberec (29,3 %) a nejnižší v okrese Jablonec nad Nisou (17,8 %).

Naděje dožití při narození se u obou pohlaví nadále zvyšuje.

Muž narozený v Libereckém kraji v roce 2023 má potenciálně před sebou 76,19 let života, žena narozená ve stejném roce by mohla žít 82,29 let. Jedná se o nejvyšší hodnoty od roku 2002. Nárůst úmrtnosti v důsledku pandemie v letech 2020 a 2021 se projevil snížením očekávaných hodnot střední délky života. Pozitivní výsledky v tomto směru přinesl rok 2022 – naděje dožití mužů při narození se meziročně zvýšila o 0,22 roku na 74,88 let, stejný ukazatel u žen zaznamenal nárůst o 0,27 roku na 81,02 let. A tento trend pokračoval také v následujícím roce, kdy hodnota tohoto ukazatele u mužů zaznamenala nárůst o 1,31 let, u žen přírůstek představoval 1,28 let.

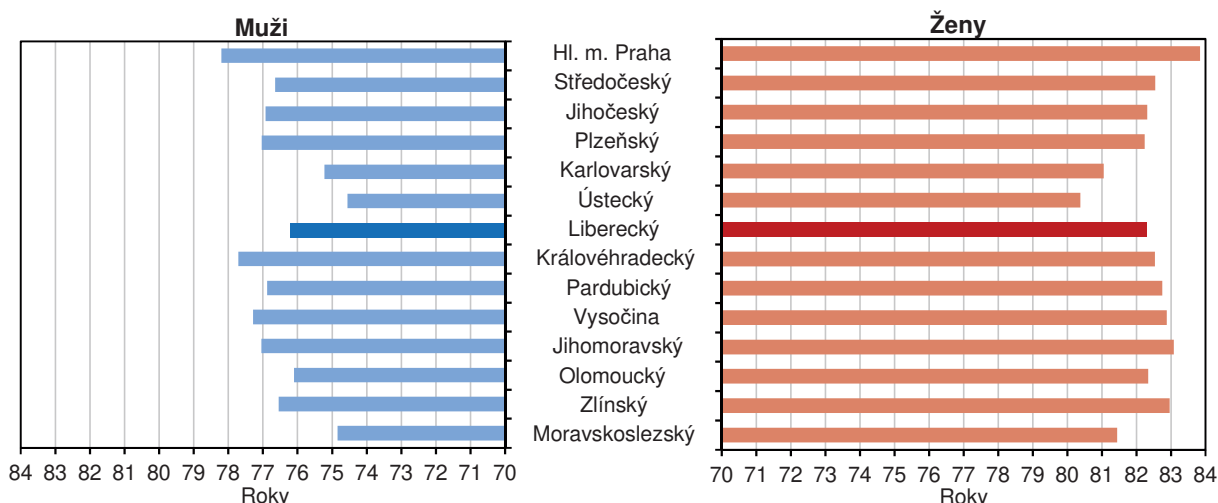
Přesto jsou hodnoty za Liberecký kraj 5. nejnižší.

V rámci mezikrajského srovnání byla v roce 2023 nejpříznivější situace u obou pohlaví vykázána v hlavním městě Praze – muži by se zde mohli dožít 78,20 let, ženy 83,85 let. Na opačném konci žebříčku se v případě naděje dožití mužů s věkem

74,55 let a v případě žen s věkem 80,38 let umístil Ústecký kraj. Liberecký kraj u mužského i ženského pohlaví zaznamenal 5. nejnižší hodnoty. Nejmenší rozdíl mezi nadějí dožití žen a mužů byla zjištěna v Královéhradeckém kraji (4,83 let), největší v Moravskoslezském kraji (6,61 let). Rozdíl zjištěný v našem kraji byl 4. nejvyšší a činil 6,10 let.

Graf 1.9 Naděje dožití při narození podle pohlaví a podle krajů v letech 2022–2023

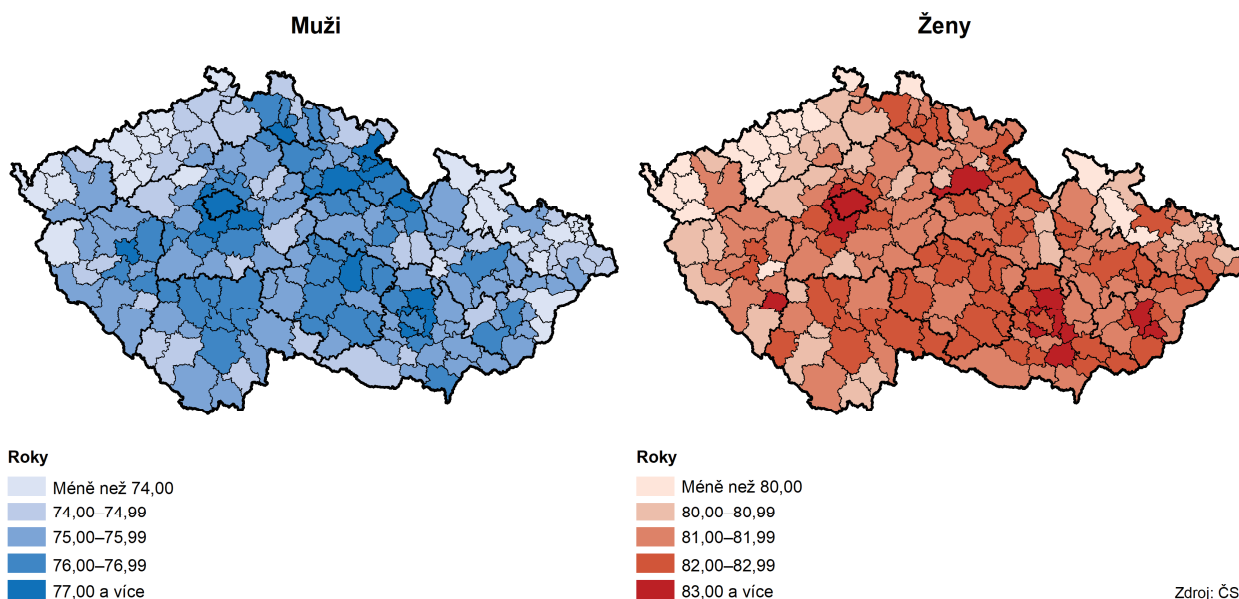
Zdroj: ČSÚ

Naděje dožití ve věku 65 let je mezi kraji 4. nejnižší.

Muž žijící v Libereckém kraji, který v roce 2023 dovršil 65 let, má před sebou pravděpodobně nejméně ještě 16,08 let života, tj. meziročně o 1,15 let více. Stejně stará žena má před sebou 19,95 let, což je o 1,09 let více než ve srovnání s hodnotou ukazatele v roce 2022. S uvedenými hodnotami Libereckému kraji v mezikrajském srovnání patřila 4. nejhorší pozice. Také v případě tohoto ukazatele byly maximální hodnoty vykázány ve sledovaném roce 2023.

Naděje dožití při narození podle pohlaví a podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v letech 2019 až 2023

Zdroj: ČSÚ

Naděje dožití při narození i ve věku 65 let je u obou pohlaví nejvyšší v hlavním městě Praze.

Nejvyšší hodnoty naděje dožití ve věku 65 byla zjištěna u mužů i žen v hlavním městě Praze (17,36 let, resp. 21,12 let), nejnižší v Ústeckém kraji (15,25 let, resp. 18,71 let). Nejmenší rozdíl mezi nadějí dožití žen a mužů byla zjištěna

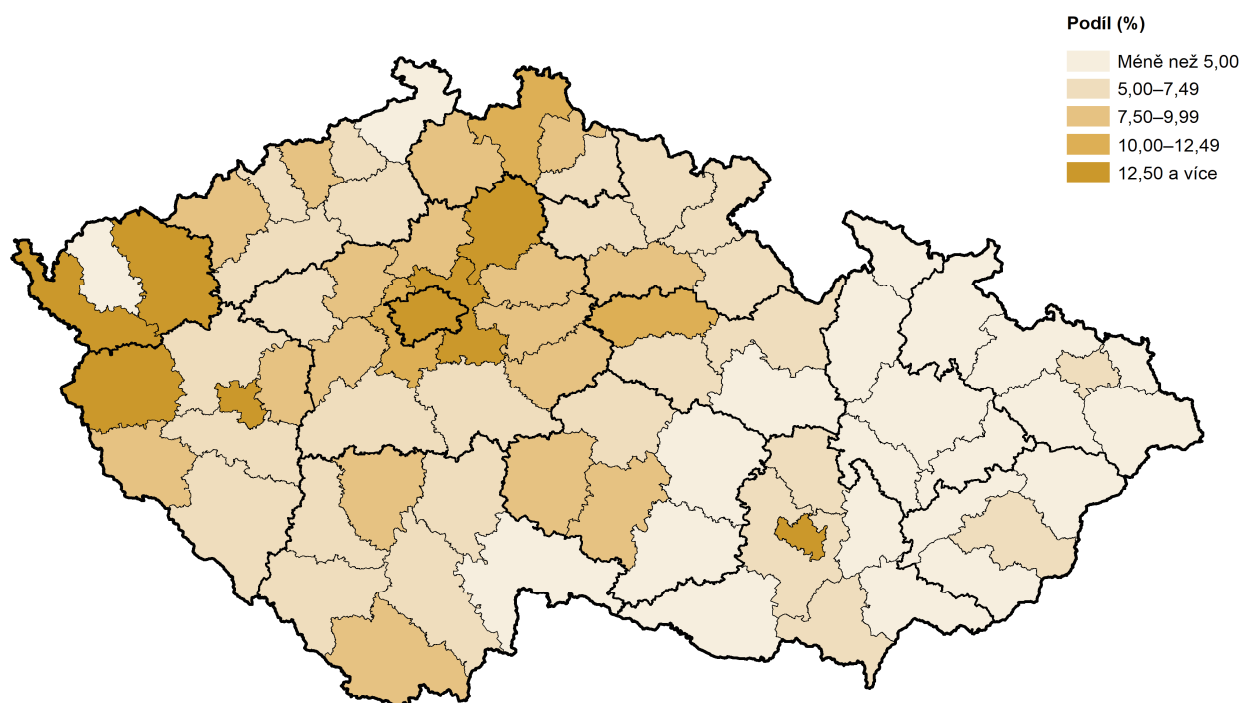

v Plzeňském kraji (3,39 let), největší ve Zlínském kraji (4,27 let). Rozdíl vykázaný v Libereckém kraji ve výši 3,88 let byl 5. nejvyšší.

Většinu přírůstku zahraniční migrací představovaly osoby s ukrajinským státním občanstvím.

Do Libereckého kraje se v průběhu roku 2023 přistěhovalo 9 334 osob, tj. o 7 817 osob méně (-45,6 %) než v roce 2022. Z ostatních krajů České republiky našlo bydliště v našem kraji 4 514 osob (meziročně o 1 155 osob a 34,4 % více) a ze zahraničí 4 820 osob (-8 972 osob, -65,1 %). Z kraje se v loňském roce vystěhovalo 6 597 osob, tj. meziročně o 2 145 osob (48,2 %) více. Do jiných krajů České republiky zamířilo 4 843 osob (+1 093 osob, +29,1 %) a do zahraničí 1 754 osob (+1 052 osob, +149,9 %). Celkově stěhováním náš kraj získal 2 737 obyvatel. Saldo zahraniční migrace bylo kladné a činilo 3 066 osob, saldo vnitřní migrace bylo však záporné a dosáhlo 329 osob. V rámci zahraničního stěhování přibylo 2 822 osob s ukrajinským státním občanstvím, tj. 92,0 % zahraničního přírůstku.

Cizinci podle okresů k 31. 12. 2023

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Mezi stěhujícími převažovaly ženy.

Mezi přistěhovalými převažovaly z 53,9 % ženy. Z hlediska věku se jednalo nejčastěji o osoby 30 až 39 leté (20,7 %) a dále o mladistvé ve věku 15 až 19 let (10,6 %). V přepočtu na 1 000 obyvatel bylo v roce 2023 v našem kraji evidováno 20,7 přistěhovalých (meziročně o 17,7 osob méně). Ženy převažovaly také mezi vystěhovalými (52,2 %). Více než čtvrtina (25,4 %) vystěhovalých pak byla ve věku 25 až 34 let. Na 1 000 obyvatel v roce 2023 připadlo 14,6 vystěhovalých, meziročně +4,7 osob.

U migračního přírůstku dominují osoby ve věku 15 až 64 let.

Přírůstek stěhováním za rok 2023 v Libereckém kraji, jak již bylo výše zmíněno, dosáhl 2 737 osob. V tomto případě byl poměr mužů a žen ve výši 42,0 % ku 58,0 %. Ve věkové struktuře populace „získané“ stěhováním tvořili největší část mladiství mezi 15 a 19 lety (22,3 %). Následovaly osoby ve věku 40 až 44 let (13,4 %), 35 až 39 let (12,1 %) a 45 až 49 let (10,5 %). Dominantní postavení tak měly osoby ve věku

15 až 64 let (82,5 %), děti do 14 let představovaly 11,9 % a 65 leté a starší osoby 5,6 % migračního přírůstku.

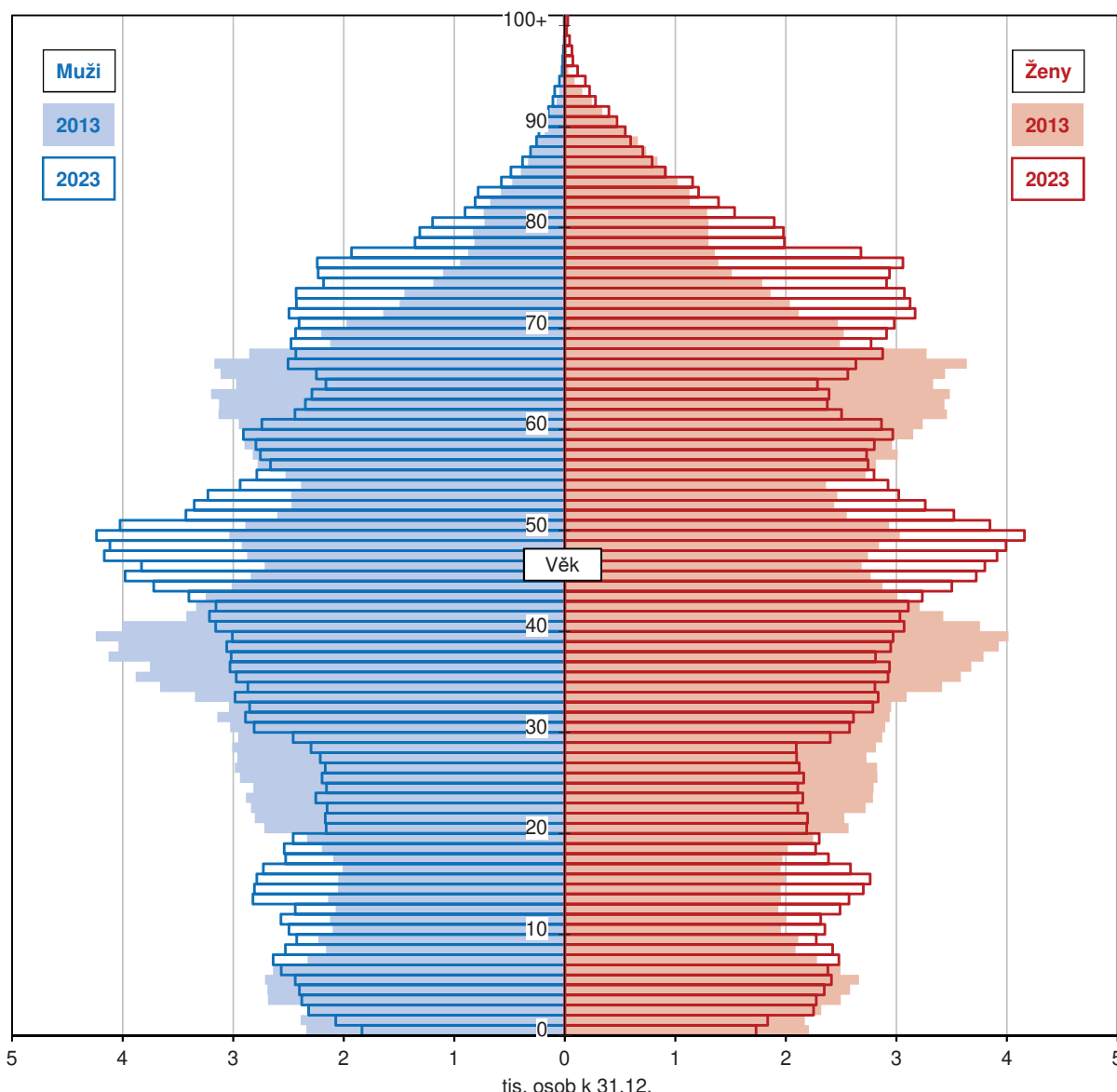
Věková struktura obyvatel

Nejvyšší zastoupení má populace ve věku 15 až 64 let, a to 63,3 %.

Ke konci roku 2023 žilo na území Libereckého kraje 71 560 dětí ve věku 0–14 let, z toho 51,3 % představovali chlapci. Podíl této věkové skupiny na celkovém počtu obyvatel kraje dosáhl 15,9 %. Populaci ve věku 15–64 let reprezentovalo 285 215 osob (63,3% podíl) a také v této skupině převažovali muži (50,7 %). Kategorie obyvatel ve věku 65 a více let čítala 93 953 osob (20,8 %), v tomto případě měly rozhodující zastoupení ženy (57,8 %).

Graf 1.10 Věkové složení obyvatel Libereckého kraje v letech 2013 a 2023

Zdroj: ČSÚ

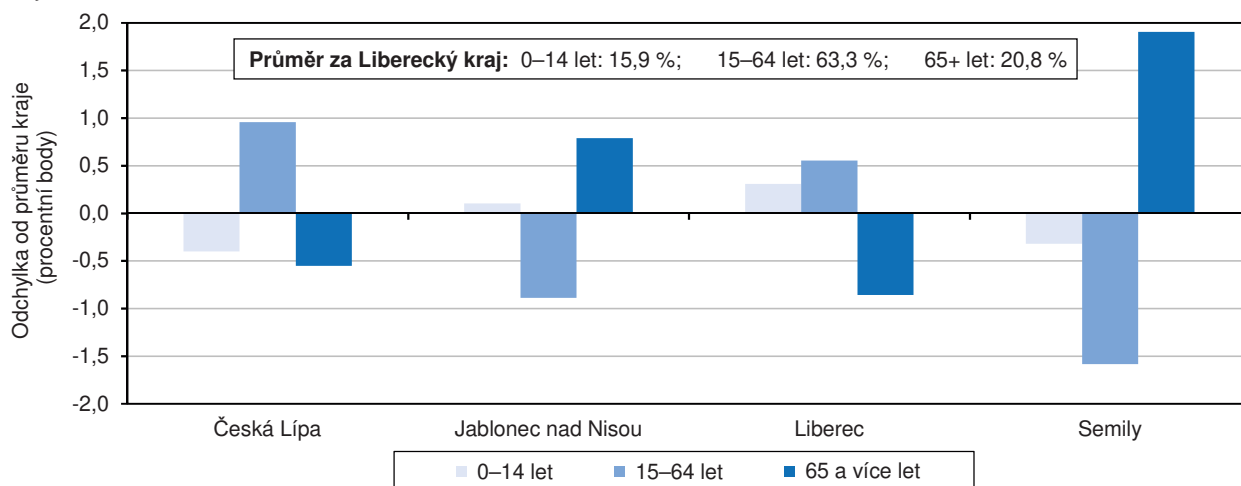
Průměrný věk obyvatel kraje v roce 2023 činil 42,9 let.

Průměrný věk obyvatel Libereckého kraje ke konci roku 2023 činil 42,9 let. Meziročně se zvýšil o 0,3 roku, ve srovnání s rokem 1991 obyvatelstvo našeho kraje zestárla o 7,1 let. V porovnání s průměrným věkem za Českou republiku je obyvatelstvo našeho regionu o 0,1 roku starší, mezi kraji se pak jedná o 4. nejnižší průměrný věk, stejně „starou“ populaci evidoval také kraj Pardubický a Ústecký. Nejnižší průměrný věk vykázal Středočeský kraj (41,5 let), nejvyšší Zlínský kraj (43,9 let).

Graf 1.11 Srovnání věkové struktury obyvatel podle okresů Libereckého kraje k 31. 12. 2023

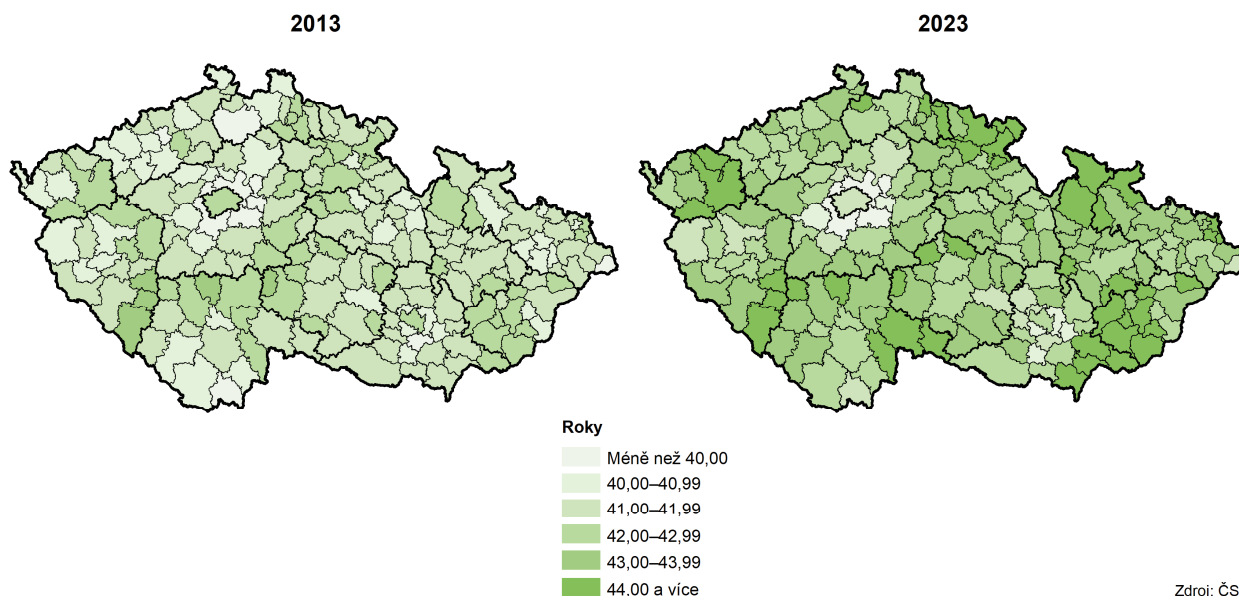
Zdroj: ČSÚ

Nejnižší průměrný věk vykázal okres Liberec, nejvyšší okres Semily.

V případě okresů Libereckého kraje nejnižší průměrný věk vykázal okres Liberec (42,4 let) a v rámci 77 okresů se umístil na 13. pozici. Druhým nejmladším územním celkem je okres Česká Lípa (42,7 let a 23. příčka), třetím okres Jablonec nad Nisou (43,2 let, 43. příčka). Okresu Semily s průměrným věkem 43,9 let patřila 62. příčka. Prvenství v meziokresním srovnání náleží okresu Praha-východ (39,1 let), poslední místo okresu Jeseník (44,8 let). Mezi 215 obcemi našeho kraje se průměrný věk pohyboval v intervalu od 37,1 let v obci Bohatice (okres Česká Lípa) do 54,4 let v obci Troskovice (okres Semily).

Průměrný věk obyvatel podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností v letech 2013 až 2023

Průměrný věk žen dosáhl 44,2 let, mužů 41,4 let.

V populaci Libereckého kraje k 31. 12. 2023 převažovaly z 51,0 % ženy, jejich průměrný věk dosáhl 44,2 let. Průměrný věk mužů činil 41,4 let a byli tak oproti ženám o 2,8 roku mladší. Obě pohlaví v průměru za celou Českou republiku dosáhla stejného věku. Mezi kraji se průměrný věk žen pohyboval v intervalu od 42,7 let ve Středočeském kraji do 45,5 let ve Zlínském kraji, nejmladší muže vykázalo hlavní město Praha (40,2 let), nejstarší Karlovarský, Zlínský a Královéhradecký kraj (shodně 42,2 let).

Na 100 dětí v kraji připadalo 131,3 seniorů a jedná se o 4. nejlepší hodnotu mezi kraji.

Hodnota indexu stáří (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let) se meziročně zvýšila a ke konci roku 2023 připadlo na 100 dětí 131,3 seniorů. Mezi okresy Libereckého kraje byla nejvyšší hodnota indexu stáří zjištěna v okrese Semily (146,2) a patřila mu tak 60. pozice v republikovém žebříčku okresů. Krajská hodnota tohoto ukazatele byla překročena již jen v okrese Jablonec nad Nisou (135,4 a 39. pozice). V okrese Liberec na 100 dětí připadlo 123,5 seniorů (15. pozice) a v okrese Česká Lípa 131,1 seniorů (30. pozice). Celookresní žebříček vedl okres Praha-východ (73,2), pod hranicí 100 se pohyboval už jen okres Praha-západ (78,8). Poslední příčka patřila okresu Jeseník (171,9 seniorů na 100 dětí). Mezi kraji České republiky se hodnota indexu stáří pohybovala od 106,3 ve Středočeském kraji do 145,5 seniorů na 100 dětí v Královéhradeckém kraji. V tomto srovnání se Liberecký kraj umístil na 4. nejlepší pozici. V průměru za celou Českou republiku pak na 100 dětí připadlo 129,5 seniorů.

Index ekonomické závislosti kraje se nacházel nad republikovou hodnotou.

Dalším ukazatelem, kterým je možné popsat demografickou situaci v rámci daného území, je index ekonomické závislosti. Ten vyjadřuje poměr mezi osobami ve věku 0–19 let a 65 a více let na obyvatele ve věku 20–64 let. K 31. 12. 2023 tak v Libereckém kraji připadlo na 100 osob ve věku 20–64 let 73,4 osob ve věku do 19 let a nad 65 let. Nejvíce je z tohoto pohledu zatížen okres Semily (77,8), který následoval okres Jablonec nad Nisou (75,9). Okres Liberec evidoval na 100 osob ve věku 20 až 64 let 72,0 osob do 19 let a nad 65 let, okres Česká Lípa pak 70,8 osob. Na prvním místě celorepublikového meziokresního žebříčku se nejlépe s hodnotou 62,9 umístil okres Tachov, poslední příčka patřila okresu Semily. Ve srovnání krajů České republiky dosáhl index nejvyšší hodnoty v Královéhradeckém kraji (76,7 osob), nejnižší pak v hlavním městě Praze (65,4 osob). Průměr za Českou republiku činil 71,9 osob do 19 let a nad 65 let na 100 osob 20 až 64letých. Liberecký kraj vykázal 7. nejvyšší hodnotu.

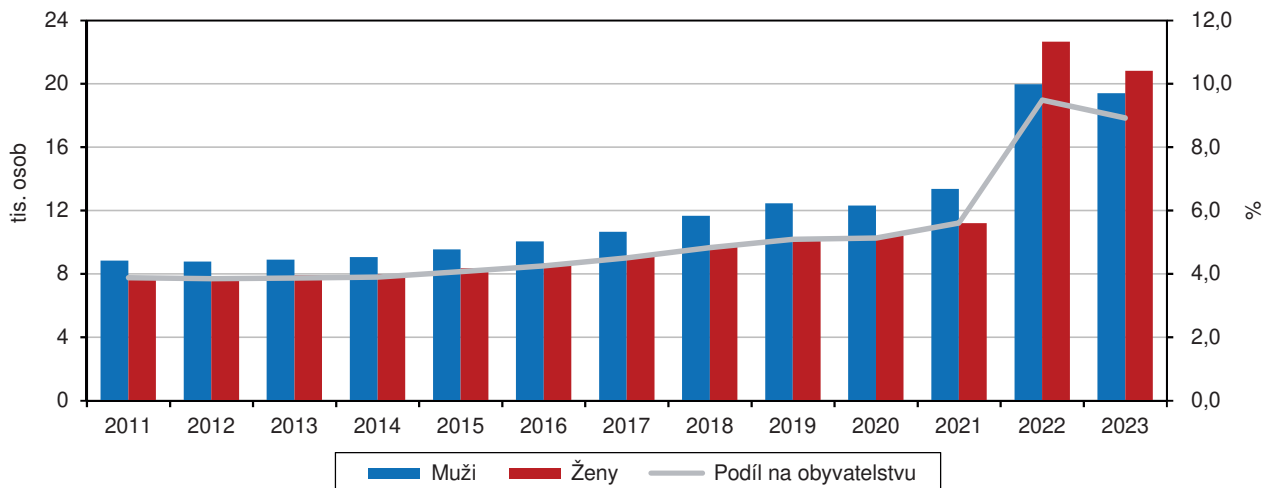
Cizinci

Podíl cizinců na populaci kraje meziročně poklesl na 8,9 %.

K 31. 12. 2023 na území Libereckého kraje žilo celkem 40 227 cizinců, jejich podíl na celkové populaci kraje meziročně poklesl o 0,6 p. b. na 8,9 %. Dosud nejvyšší počet i podíl cizinců byl v našem regionu zaznamenán v roce 2022, tj. 42 622 osob a 9,5 %. Meziročně se počet cizinců v kraji snížil o 2 395 osob, tj. o 5,6 %. Téměř polovina cizinců pobývala v okrese Liberec (49,6 %, tj. 19 954 osob), nejméně cizinců bylo evidováno v okrese Semily (10,2 %, tj. 4 118 osob).

Graf 1.12 Cizinci (bez osob s platným azylem) v Libereckém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Mezi cizinci bylo nejvíce osob s ukrajinským státním občanstvím.

Z pohledu státního občanství bylo mezi cizinci v kraji na konci roku 2023 nejvíce osob z Ukrajiny. Meziročně se jejich počet snížil o 2 434 osob (-9,3 %) na 23 626 osob (58,7% podíl na celkovém počtu cizinců, 75,5% podíl na celkovém počtu cizinců mimo Evropskou unii). Téměř 53 % z nich žije v okrese Liberec. S výrazným odstupem následovaly osoby se slovenským (4 419 osob, tj. 11,0 % a meziroční nárůst o 9 osob), vietnamským (2 265 osob, tj. 5,6 % a meziroční nárůst +68 osob) a podobné zastoupení mezi cizinci v kraji měly také osoby s mongolským občanstvím (5,4 %), drtivá část těchto osob žije na území okresu Česká Lípa (96,2 %). Osoby s polským státním občanstvím představovaly 1 408 osob, tj. 3,5 %. Z výše uvedeného celkového počtu cizinců pocházelo 22,2 % ze zemí Evropské unie. Mezi cizinci pak v roce 2023 převažovaly ženy (51,8 %). Převahu žen v populaci cizinců je však možné sledovat až od roku 2022, což opět souvisí s migrací vyvolanou válečným konfliktem na území Ukrajiny, která se týká především žen a dětí. Téměř čtvrtina všech cizinců spadala do věkové kategorie 35 až 44 let (23,3 %).

Graf 1.13 Cizinci podle státního občanství (bez osob s platným azylem) v Libereckém kraji k 31. 12. 2023

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

